

TÁRSADALOMFÖLDRAJZI ÉS TERÜLETFEJLESZTÉSI KURZUSOK

Dr. Teperics Károly

Társadalomföldrajzi kutatás módszertana

A kutatási folyamat, a kutatás fázisai. Kutatási elemzési módszerek, az információ gyűjtés alapfogalmai: elemzési egységek, konceptualizálás, fogalmak, fogalomalkotás, mérés, operacionalizálás. Primer adatgyűjtési technikák: kísérlet, megfigyelés, terepkutatás, kérdőív, interjú. Kutatási eredmények elemzése: kvantitatív elemzési módszerek, kvalitatív módszerek, szövegelemzés. Szekunderkutatás. A dolgozat szerkesztésének kérdései, idézés, hivatkozás, bibliográfia.

Dr. Teperics Károly

Társadalomföldrajzi adatgyűjtés

Ennek keretében az adatgyűjtés fajtái, eredménye, statisztikai adatsorok, viszonyszámok, az adatgyűjtés során fellépő problémák, területi egyenlőtlenségek mérése, két jelenség eloszlása között fennálló kapcsolat, szélső értékek összevetésén alapuló mérőszámok, szórás típusú mutatók, Hoover-féle területi egyenlőtlenségi mutató, Szegregációs index, Lorenz-görbe, változások térbeli irányának vizsgálata, térbeli változások elemzése számítógépes szoftverekkel és ezek számítógépes szoftverekkel történő ábrázolása kerül megtárgyalásra. A tárgy gyakorlati jeggyel zárul.

Dr. Teperics Károly

Humán erőforrások és területfejlesztés

A humán erőforrások fogalma, közgazdasági elméletek az emberi erőforrásról. A világgazdaság átalakulása és az emberi tőke felértékelődése. A humán tőke minősítésének lehetőségei, regionális versenyképességben betöltött szerepük. A humán tőke fejlesztésének lehetőségei, oktatási rendszerek. Az oktatási infrastruktúra vizsgálata Magyarországon. Szakképzés és felsőoktatás problémái. Paradigmaváltás az

oktatásban. A humánerőforrás-fejlesztés célrendszere, európai és nemzeti háttere. Az emberi erőforrások szerepe a területfejlesztésben.

Dr. Kozma Gábor

Az innovációk földrajzi diffúziója

A tantárgy a régiók versenyképességének javításában és felzárkózásában jelentős szerepet játszó innovációk elméleti kérdésköreit, valamint az innovációk földrajzi terjedésének a legfontosabb sajátosságait tárgyalja. A kurzus során az alábbi témakörök megtárgyalására kerül sor:

- az innováció-kutatás története,
 - általános innováció-elmélet: az innováció fogalma, az innovációs folyamat makroszerkezete és dinamikája, az innováció hatásai,
 - az innovációk térbeli terjedésének típusai
 - az innovációk térbeli terjedését támogató és akadályozó tényezők,
 - az állam szerepe az innovációk térbeli terjedésének támogatásában.
- A kurzus során – a fenti témakörök megtárgyalása mellett – a követelmények között szerepel egy, az innovációk térbeli terjedésével foglalkozó idegen nyelvű szakkikk lefordítása is és értelmezése is, amelyben a hallgatók alkalmazzák a félév során elsajátított ismereteket.

Dr. Kozma Gábor

Kelet-Magyarország társadalmi-gazdasági leszakadása

A rendszerváltást követő gazdasági váltás, a szocialista piacgazdaság tervgazdasággá alakulása gyökeres változások színterévé tette az országot. A PhD-kurzus a következő témaköröket tartja szem előtt és tárgyalja, kiemelt figyelmet fordítva a Kelet-magyarországi folyamatokra:

- Az 1990-es évek transzformációs válságának tényezői, elméletek, megközelítések.
- A privatizáció tanulságai az iparban és a mezőgazdaságban.
- A szolgáltató szektor élre kerülésének okai és következményei.
- Társadalmi hatások (foglalkoztatottság, munkanélküliség).
- A területi fejlődési egyenlenségek.
- A nemzetközi környezet (Európai Unió, transznacionális cégek) hatása.

Ekéné dr. Zamárdi Iлона

Magyarország bekapcsolódása a migrációba

Napjainkban mind világméreteken, mind az Európai Unióban, mind pedig Magyarországon egyre nagyobb figyelmet szentelnek a migrációs folyamatok, valamint a jelenséghez köthető társadalmi-gazdasági és politikai hatások tanulmányozásának. A kurzus során az alábbi témakörök kerülnek feldolgozásra:

- A témához kapcsolódó elméleti kérdések: tartalmi elhatárolások, makro- és mikroökonómiai tényezők, hálózat-elmélet, migrációs modellek.
- Történeti áttekintés.
- A jelenlegi nemzetközi migráció nagysága, típusai és területi megoszlása.
- Az Európai Unió helyzete a nemzetközi migrációban.
- Magyarország bekapcsolódása a nemzetközi migrációba.

Dr. Radics Zsolt

Geopolitika:

Globalizálódó világunkban a geopolitika fő kérdései jelentősen különböznek a bipoláris világ, vagy a klasszikus imperialista kapitalizmus korszakának geopolitikájától. Mindenképpen jellemző a civilizációk közötti egyre határozottabb szakadék, és a globalizációban nyertes és vesztes országcsoportok kiéleződő szembenállása. A stúdium keretében megvizsgáljuk a világszervezetek (pl.: NATO, világbank, stb.), valamint a nagy regionális együttműködések (pl.: EU) szerepét. Tanulmányozzuk európai - É-amerikai kultúrkör és az iszlám világ összeütközését a köztük feszülő ellentmondásokat. Vizsgáljuk milyen átalakuláson megy át az É-D konfliktusa, s melyen geopolitikai következményei vannak Oroszország vagy Kína gazdasági megerősödésének.

Dr. Molnár Ernő

Regionális folyamatok

Nyugat-Európában a közösségek, a települések és a gazdaság működésének versenyének „színtere” – bizonyítja egyre több kutatási eredmény – ma már kevésbé a nemzeti határokkal körülzárt országterület, sokkal inkább az együttműködés bázisán létrejövő-formálódó (esetleg több országhoz tartozó) régió. A regionalizmus az európai gondolkodás szerves részévé vált. Természetesen nem előzmény nélküli Európában a regionális térfelosztás, sőt azt mondhatjuk több évszázados előzményekre alapozódik ez a sajátos európai jelenség. Sokan úgy vélik, Ny-Európa gazdasági és geopolitikai sikereit jelentős mértékben a kiteljesedő regionalizmusnak köszönheti. Az európai regionalizmus egyik pilléré a decentralizáció jelenti, amely a nemzetállamokon belül új hatalmi munkamegosztás kialakulását eredményezi. Ennek hatására a nemzetállami regionális politikát a régiók saját politikája váltotta fel.

Dr. Bujdosó Zoltán

Városi funkciók területfejlesztési szempontú vizsgálatának módszertana

A tantárgy célja, hogy a tanulmányok során elsajátított városföldrajzi, urbanisztikai alapismeretekre épülve a városi funkciók kutatási módszereinek megismerése, illetve gyakorlati, területfejlesztési szempontú hasznosíthatóságuk adaptálása saját vizsgált területre, településre. A tárgy feladata, hogy segítséget nyújtson a regionális és települési szintű elemzés elsajátítására, a doktori képzésben résztvevők számára a disszertációhoz módszertani támogatást adjon. A tantárgy struktúrája a következő: A városi funkciók kialakulása, történelmi fejlődés, Városhierarchia, A városi funkciók osztályozása, Városi vonzáskörzetek, Kutatási módszerek, Területfejlesztési hasznosítási lehetőségek, Gyakorlati alkalmazások.

Dr. Péntes János

Területi fejlődési egyenlőtlenségek

A kurzus részeként a területi fejlődés térben eltérő megjelenésének fontosabb sajátosságai kerülnek áttekintésre. Az egyenlőtlen térbeli fejlődés elméleti hátterének felvázolása mellett kitüntetett szerep jut a történelmi aspektusnak, valamint a társadalmi-gazdasági dimenzióknak. A földrajzi lépték kérdéskörén túl a kvantifikálás lehetőségeiről, a mérések dilemmáiról, nehézségeiről, nemzetközi összehasonlítások korlátairól, valamint eredményeiről is szó esik.

Dr. Czimre Klára

A határmenti térségek fejlesztésének lehetőségei

A tantárgy célja, hogy felhívja a figyelmet az országhatárok és határmenti térségek helyzetére és a gazdasági-társadalmi fejlődésben betöltött szerepére. Ennek értelmében egyrészt az egyes országok szintjén, másrészt pedig a nemzetközi regionális kapcsolatokban kialakult helyzetüket vetjük össze különös tekintettel a helyi, regionális, országos és nemzetközi jogi és pénzügyi folyamatokra. Feladatként tűzzük ki a határmenti térségek gazdasági-társadalmi szerepvállalásának elemzését és a nemzetközi szinten való értelmezését. A határmentiség és a határon átnyúló kapcsolatok – mint szemléletmód és megközelítés – ismerete segítséget nyújthat a doktori programban résztvevők társadalomföldrajzi szemléletének kibővítésére. A tantárgy az alábbi területeket érinti mind elméleti és gyakorlati megközelítéssel: Az országhatárok kialakulása és változása; Az országhatárok és határmenti térségek típusai; A határon átnyúló együttműködések megítélése a világon; A határon átnyúló együttműködések támogatása; A határon átnyúló együttműködések típusai.

Dr. Csomós György

Településtervezés

A településtervezés olyan technikai és a politikai folyamat, amely az emberek jólétének növelésével, a területhasználat szabályozásával, a városi környezet, a közlekedési és a kommunikációs infrastruktúra, a közművek tervezésével, illetve a természetes környezet védelmével és fejlesztésével foglalkozik. A településtervezés továbbá kiterjed a föld- és a területhasználat tervezésére, a gazdaságfejlesztésre, a környezettervezésre és az örökségvédelemre, de fókuszában állnak különböző humán erőforrás-fejlesztések is. A településtervezés kulcseleme a stratégiai, vagy átfogó tervezés. Ennek során a probléma azonosításának fázisától kell eljutni a konkrét beavatkozások megfogalmazásig (településfejlesztés), illetve a cselekvési programok térbeli vetületének kidolgozásáig (településrendezés).

A tantárgy keretében ismertetésre kerül a településtervezés teljes vertikuma, a stratégiai tervezés lépései, továbbá bemutatásra kerül a fejlesztés és a rendezés összefüggése esettanulmányokon keresztül.

A tantárgy további célja, hogy átfogó képet adjon a stratégiai tervezésről a fejlesztési tervek logikai kapcsolatán keresztül. Továbbá hangsúlyosan jelenik meg a fenntarthatóság elvének és a településtervezés kapcsolatának a feltárása, pozitív és negatív példák bemutatása.